

ΖΥΛΙΕΝ ΓΚΡΙΒΕΛ “Υποκλίνομαι στους χανσενικούς” ... Ο ελβετός οδοντίατρος που χάριζε με την επιστήμη του χαμόγελα στους ασθενείς της Σπιναλόγκας και των Αθηνών, μιλάει για τις... λεπτομέρειες της ζωής

Βραβευμένος για το ανθρωπιστικό έργο του από την Ακαδημία Αθηνών, θα ήταν ένας επιτυχημένος ελβετός οδοντίατρος σαν όλους τους συναδέλφους του, αν δεν χάριζε στους έλληνες χανσενικούς το «κοινωνικό» διαβατήριό: ένα χαμόγελο. «Η θέληση να δώσω ένα χέρι βοήθειας ήταν μέσα μου, σιωπηλή. Ως τη στιγμή που με ρώτησε ένας φίλος αν ήθελα να έρθω στην Αθήνα για να φτιάξω τα δόντια ενός χανσενικού. Αμέσως ένιωσα κάτι που ταίριαζε με την εσωτερική μου λύρα- θα μπορούσα να πω “παρόρμηση”, αλλά τη λέξη “λύρα” τη νιώθω πιο σωστή. Και ήρθα τον Οκτώβριο του 1972 για πρώτη φορά...». Οι ξεχωριστοί άνθρωποι, όπως ο κύριος Γκριβέλ, δίνουν αναπάντεχες απαντήσεις ακόμη και σε κοινότοπες ερωτήσεις: «Τι ήταν αυτό που σας έφερε σε ένα τόσο ειδικό μέρος όπως ήταν

το Λοιμωδών εκείνη την εποχή;» τον είχα ρωτήσει ένα λεπτό πριν, στο αμήχανο ξεκίνημα της εξ αποστάσεως συνομιλίας μας, προκειμένου να τραβήξω την άκρη μιας συναρπαστικής ιστορίας:..

Νεαρός οδοντίατρος τότε και προτού καλά καλά αποκτήσει την πελατεία του, είχε αποφασίσει να ταλαντευτεί ανάμεσα στην ασφάλεια μιας καλοστημένης ζωής και στην ακροβασία: την επαφή με ανθρώπους ακρωτηριασμένους, ξεχασμένους στην άκρη της μακρινής για εκείνον Αθήνας, στο Λοιμωδών της Αγίας Βαρβάρας. Ανθρωποι οι οποίοι με τον ερχομό του πίστεψαν σε θαύματα, από αυτά που γίνονται ακόμη και σε μια οδοντιατρική καρέκλα. Και για 26 χρόνια πηγαينوερχόταν Ελβετία- Ελλάδα, πάντα με την ίδια «ζωντάνια», έχοντας δύο ζωές: «Πολύ διαφορετικές, αλλά συμπληρωματικές μεταξύ τους» θα πει. «Και στις δύο αυτές ζωές είχα την ικανοποίηση να προσφέρω πολλά χαμόγελα».

Πρώτη ημέρα στο Λοιμωδών

Η πρώτη ημέρα της δεύτερης ζωής του είχε τη μυρωδιά της σκόνης στο σκοτεινό οδοντιατρείο του Λοιμωδών και τη δυσκολία της επικοινωνίας. Μοναδικό βοήθημα ένα κομμάτι χαρτί κολλημένο σε περίοπτη θέση με τις απαραίτητες για την επικοινωνία λέξεις κυρίως όρους που αφορούσαν οδοντιατρικές εργασίες. Οι ασθενείς πυκνώνουν και τα μαθήματα ελληνικών κρίνονται απαραίτητα. Ο δάσκαλός του, Βασίλης Σακκάς, του συστήνει ως «αναγνωστικό» τη Λωξάντρα της Μαρίας Ιορδανίδου.

Με τη Λωξάντρα παραμάσχαλα, το ένα ταξίδι ακολουθεί το άλλο. Το 1978 ζητάει και παίρνει την άδεια από τον τότε υπουργό Υγείας Σπύρο Δοξιάδη να λειτουργήσει επίσημα το οδοντιατρείο. Και κάθε πρωί, δύο εβδομάδες τον χρόνο, παίρνει από το κέντρο της Αθήνας το λεωφορείο, που τον αφήνει δέκα λεπτά με τα πόδια μακριά από το νοσοκομείο, απόσταση ικανή για να μονολογήσει, να συλλογιστεί και ενίοτε να απορήσει που βρίσκεται εκεί. Στη βραβευμένη από το Πανεπιστήμιο της Γενεύης διατριβή του «Η νόσος του Χάνσεν στην Ελλάδα και στην Κρήτη κατά τον εικοστό Αιώνα»(εκδ. Κοινοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης Ελούντας, Ελούντα 2002), έχει την απάντηση στην απορία του: τον καλεί το «ραντεβού με τις βάσεις της ζωής».

Ενας καφές πικρός

Τα πρωινά περνάει την πύλη και ανταλλάσσει καλημέρες πάντα με τους ίδιους

ανθρώπους: με τον φύλακα και μετά με τον Παντελή, τον κωφάλαλο καφετζή που θα του σερβίρει τον πρώτο καφέ της ημέρας. Πιο πέρα, στο τηλέφωνο για το κοινό, μια αρμαθιά άνθρωποι στέκονται στην ουρά προκειμένου να συνδεθούν με τον έξω κόσμο- όσοι έχουν ακόμη δεσμούς με αυτόν.

Η «ρουτίνα» θα έμοιαζε ανώδυνη αν τα πρόσωπα γύρω δεν την έκαναν οδυνηρή. Άνθρωποι- μόνιμοι κάτοικοι στην Αγία Βαρβάρα ή Σπιναλογκίτες που πέρασαν το κατώφλι του Λοιμωδών το 1957, όταν έκλεισε το «Νησί». Τον ρωτάω για το ομώνυμο μυθιστόρημα της Βικτόρια Χίσλοπ που μεταφέρθηκε στην οθόνη του Mega: «Η μυθιστορία απέχει πολύ από την πραγματικότητα» θα πει και αυτός ξέρει: Έχει γνωρίσει στην Αγία Βαρβάρα ανθρώπους σαν τον Επαμεινώνδα Ρεμουντάκη, ηρωική φιγούρα στην κοινότητα των χανσενικών. Μορφωμένος- αποβιβάστηκε στο νησί το 1936, τότε τριτοετής φοιτητής της Νομικής-, ίδρυσε την «Αδελφότητα ασθενών Σπιναλόγκας» και αγωνίστηκε για να αλλάξει τη ζωή των εκεί χανσενικών.

Στην κουβέντα μας θα μιλήσει, διατηρώντας πάντα το απόρρητο, για τον κατάκοιτο ασθενή που έσβησε στα 90 του έχοντας ζήσει 70 χρόνια στα νοσοκομεία. Θα θυμηθεί τα «μόνο ο Θεός ξέρει» και τα «ήταν γραφτό» που επαναλάμβαναν διαρκώς οι ασθενείς, μια μοιρολατρική στάση χρήσιμη όταν το κουράγιο δεν περισσεύει. Και θα περιγράψει τους δεκάδες αποχωρισμούς με φιλέματα κρητικά τυριά και σπιτικές λεμονάδες με γεύση δυνατή που έμενε στον ουρανίσκο ώσπου να φτάσει στη Γενεύη.

Ο δικός μας «Ιουλιανός»

Από την Αγία Βαρβάρα σταμάτησε οριστικά το 1998, αλλά κάθε φορά που βρίσκεται στην Αθήνα επισκέπτεται καμιά σαρανταριά ασθενείς οι οποίοι μένουν ακόμη στο νοσοκομείο και τον γνωρίζουν και με το ελληνικό του όνομα: Ιουλιανός. «Ερχομαι στην Ελλαδίτσα μας όσο γίνεται πιο συχνά, συνήθως τρεις φορές τον χρόνο. Νιώθω ότι σε μια προηγούμενη ζωή έζησα στην Ελλάδα ή στην Κρήτη, τόσο καλά αισθάνομαι. Αλλά στην παρούσα ζωή έχω έναμεγαλύτερο κοινωνικό δίκτυο στη Γενεύη και μπορώ να εκφράσω τις ιδέες μου καλύτερα, στη γλώσσα μου. Προς το παρόν, βέβαια, διότι στην επόμενη ζωή θα εγκατασταθώ κοντά σας» λέει. Έχει μόλις γυρίσει από το πρόσφατο ταξίδι του στην Κρήτη και τσάπταιστα- ελληνικά του έχουν κάτι από την κρητική λαλιά. «Κάθε φορά που μπαίνω στο αεροπλάνο για να πετάξω ως εσάς νιώθω την ίδια συγκίνηση» θα πει.

«Είχε απίστευτη δύναμη»

«Ο πρώτος ασθενής μου ήταν ο Επαμεινώνδας Ρεμουντάκης(φωτογραφία, άνω αριστερά), ένας κύριος “ζωντανός”, ευθυτενής, αξιοπρεπής. Μου έκανε μεγάλη εντύπωση όχι μόνον με το στιγματισμένο κορμί του, αλλά ιδίως με τη συμπεριφορά του. Μία απίστευτη δύναμη ακτινοβολούσε από αυτόν τον ακρωτηριασμένο άνθρωπο. Ήταν τυφλός 25 χρόνια όταν τον συνάντησα. Γι’ αυτό αποκαλούσε τη διακριτική γυναίκα του, η οποία όμως ήταν πάντα δίπλα του, “λυχνάρι μου”. Σε εκείνη την πρώτη επαφή μας τον ακολούθησα στο “σπίτι” του, ένα καλύβι στον περίβολο του νοσοκομείου. Μου έδωσε ένα κρητικό μαχαίρι και με κέρασε μία ρακή με μέλι ζεστό που με βοήθησε να χαλαρώσω λίγο...».

Η οικογένεια Γκριβέλ σύναψε δεσμούς φιλίας με έλληνες χανσενικούς σαν τον μακαρίτη τον Μανώλη Φουντουλάκη. «Με τον μπάρμπα Μανώλη είχαμε μια μακρά φιλία, σχεδόν 40 χρόνων. Ήταν σαν τον Επαμεινώνδα Ρεμουντάκη, ένα πρόσωπο, μια φωνή, ένας ακούραστος μαχητικός άνθρωπος. Έχει αντέξει πολλά σε όλη του τη ζωή και όμως μου είπε μία μέρα στο κελί του στην Αθήνα: “Ξέρεις, Ζυλιέν, με αυτές τις δοκιμασίες βγαίνει όμορφα σμιλευμένη η ψυχή του ανθρώπου”. Μου έμαθε τη σοφία του. Πλάι στους χανσενικούς που έχουν ζήσει στη σκιά της ζωής έμαθα το κουράγιο, την πίστη, την επιείκειά τους. Μου έχουν μάθει να μη λαμβάνω υπόψη τις λεπτομέρειες της ζωής. Αισθάνομαι την ψυχή μου πιο ανάλαφρη. Υποκλίνομαι μπροστά τους με απέραντο σεβασμό».

Είναι παντρεμένος και έχει έναν γιο 44 χρονών σήμερα. «Η γυναίκα μου, η ψυχούλα μου, στάθηκε στο πλευρό μου, όταν αποφάσισα να προσφέρω οδοντιατρική περίθαλψη στην Αγία Βαρβάρα. Ερχόταν καμιά φορά μαζί μου στο νοσοκομείο, με στήριξε και στις δύσκολες στιγμές. Και ο γιος μου δεν δυσανασχέτησε ποτέ. Αντίθετα, συμμεριζόταν τον ενθουσιασμό μου..».

ΠΗΓΗ : [“TO BHMAonline”](http://TOBHMAonline.com)